

INFORMACJA DODATKOWA

I.	Wprowadzenie do sprawozdania finansowego, obejmuje w szczególności:
1.	
1.1	nazwę jednostki
	Gmina Narol
1.2	siedzibę jednostki
	Narol
1.3	adres jednostki
	Ul. Rynek 1 37-610 Narol
1.4	podstawowy przedmiot działalności jednostki
	Podstawowym zadaniem jest realizowanie lokalnych, określonych ustawowo spraw publicznych oraz także tych nieprzekazanych przez ustawy żadnemu podmiotowi, w tym celu gmina ma utworzone jednostki organizacyjne.
2.	wskazanie okresu objętego sprawozdaniem
	01.01.2019 - 31.12.2019
3.	wskazanie, że sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne
	Sprawozdanie obejmuje dane łączne z 10 jednostek.
4.	omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji)

Sprawozdanie finansowe sporządzone zostało na podstawie ksiąg rachunkowych prowadzonych w roku obrotowym zgodnie z dokumentacją przyjętych zasad rachunkowości. Wprowadzone zasady rachunkowości są zgodne z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. 2019 poz. 351) oraz Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U z 2017, poz. 1911 ze zm.).

Księgi pomocnicze (konta analityczne) prowadzi się w szczególności dla: środków trwałych oraz dokonywanych od nich odpisów amortyzacyjnych, rozrachunków z kontrahentami, rozrachunków z pracownikami, operacji sprzedaży, operacji zakupów, kosztów, operacji gotówkowych oraz innych istotnych składników aktywów i pasywów.

Koszty ponoszone przez jednostki budżetowe rozliczane są w układzie rodzajowym i odpowiednio odnoszone na wynik finansowy

Środki trwałe stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego otrzymane na podstawie decyzji właściwego organu nieodpłatnie wyceniane są w wartości określonej w tej decyzji.

Środki trwałe w dniu przyjęcia do użytkowania wycenia się:

- a) w przypadku zakupu - według ceny nabycia,
- b) w przypadku wytworzenia we własnym zakresie – według kosztu wytworzenia, który obejmuje ogół kosztów poniesionych przez jednostkę od rozpoczęcia budowy, montażu, przystosowania, ulepszenia do dnia bilansowego lub przyjęcia do użytkowania,
- c) w przypadku ujawnienia w trakcie inwentaryzacji - według posiadanych dokumentów z uwzględnieniem zużycia, a przy ich braku według wartości rynkowej, ujawnione nadwyżki środków trwałych wprowadza się do ksiąg pod datą ich zinwentaryzowania,
- d) w przypadku nieodpłatnego otrzymania, spadku lub darowizny - według wartości rynkowej z dnia otrzymania lub w niższej wartości określonej w umowie o przekazaniu,
- e) w przypadku otrzymania w sposób nieodpłatny od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego – w wysokości określonej w decyzji o ich przekazaniu,
- f) wartość mienia przejętego po zlikwidowanym przedsiębiorstwie lub innej jednostce organizacyjnej - według wartości netto wynikającej z bilansu zlikwidowanego przedsiębiorstwa lub jednostki organizacyjnej.

Na dzień bilansowy środki trwałe (z wyjątkiem gruntów oraz inwentarza żywego, których się nie umarza) wycenia się w wartości netto, tj. z uwzględnieniem odpisów umorzeniowych ustalonych na dzień bilansowy. Odpisów umorzeniowych dokonuje się począwszy od miesiąca następującego po miesiącu przyjęcia środka trwałego do używania. Przyjęto metodę liniową dla wszystkich środków trwałych. Aktualizacji wartości początkowej i dotychczasowego umorzenia środków trwałych dokonuje się wyłącznie na podstawie odrębnych przepisów, a wyniki takiej aktualizacji odnosi się na fundusz jednostki w zakresie aktywów trwałych.

Wartości niematerialne i prawne nabyte z własnych środków wprowadza się do ewidencji w cenie nabycia, zaś

otrzymane nieodpłatnie na podstawie decyzji właściwego organu w wartości określonej w tej decyzji, a otrzymane na podstawie darowizny w wartości rynkowej na dzień nabycia. Wartość rynkowa określana jest na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich stanu i stopnia zużycia.

Wartości niematerialne i prawne o wartości początkowej wyższej od wartości ustalonej w przepisach o podatku dochodowym dla osób prawnych (aktualnie jest to kwota 10.000 zł), za wyjątkiem związanych z pomocami dydaktycznymi, podlegają umarzaniu przy zastosowaniu minimalnych stawek określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych.

Wartości niematerialne i prawne zakupione ze środków na wydatki bieżące oraz stanowiące pierwsze wyposażenie nowych obiektów o wartości początkowej niższej od wymienionej w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych, a także będące pomocami dydaktycznymi albo ich nieodłącznymi częściami traktuje się jako pozostałe wartości niematerialne i prawne, które umarzane są w 100% w miesiącu przyjęcia do użytkowania.

Pozostałe środki trwałe to środki trwałe umarzane jednorazowo poprzez spisanie w koszty w miesiącu przyjęcia do użytkowania, które obejmują:

- meble - bez względu na wartość początkową,
  - środki trwałe o wartości początkowej powyżej 1.000 złotych ale nie wyższej niż 10.000 złotych,
- Pozostałe środki trwałe ujmują się w ewidencji szczegółowej ilościowo-wartościowej i umarza się je w 100% w miesiącu przyjęcia do użytkowania. Przedmioty o okresie użytkowania powyżej roku, niezaliczone do środków trwałych lub pozostałych środków trwałych, odnoszone są w koszty w momencie zakupu i ujmowane są wyłącznie w ewidencji pozabilansowej (ilościowej).

Środki trwałe w budowie (inwestycje) to koszty poniesione w okresie budowy, montażu, przystosowania, ulepszenia i nabycia podstawowych środków trwałych oraz koszty nabycia pozostałych środków trwałych stanowiących pierwsze wyposażenie nowych, w tym również:

- niepodlegający odliczeniu podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy,
- koszt obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu ich sfinansowania i związane z nimi różnice kursowe, pomniejszony o przychody z tego tytułu,
- opłaty notarialne, sądowe itp.,
- odszkodowania dla osób fizycznych i prawnych wynikłe do zakończenia budowy.

Do kosztów wytworzenia podstawowych środków trwałych nie zalicza się kosztów ogólnego zarządu oraz kosztów poniesionych przed udzieleniem zamówień związanych z realizowaną inwestycją, tj. kosztów przetargów, ogłoszeń i innych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz.U. 1999 Nr 93 poz. 1077 ze zm.) ewidencja zbiorów bibliotecznych obejmuje:

- ewidencję wpływów (księga inwentarzowa),
- ewidencja ubytków (na podstawie protokołów ubytków - rejestr ubytków),
- finansowo-księgową ewidencja wpływów i ubytków.

Zbiory biblioteczne wycenia się:

- pochodzące z zakupu według cen nabycia łącznie z VAT
- otrzymane w formie darowizny lub z ujawnionej nadwyżki według wyceny komisyjnej szacującej ich aktualną wartość.

Należności i zobowiązania oraz inne składniki aktywów i pasywów wyrażone w walutach obcych wycenia się nie później niż na koniec kwartału.

Wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty. Odpisy aktualizujące należności na rzecz funduszy tworzonych na podstawie odrębnych ustaw obciążają fundusze. Odpisów aktualizujących należności dokonuje się z uwzględnieniem art. 35b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Do należności wątpliwych zalicza się:

należności podmiotu upadłego bądź postawionego w stan likwidacji do wysokości należności, która nie została ujęta na liście wierzytelności, należności pomiotu, wobec którego oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości bądź umorzono postępowanie upadłościowe, gdyż majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania w pełnej wysokości należności, należności, gdy w wyniku postępowania egzekucyjnego lub na podstawie innych okoliczności lub dokumentów stwierdzono, że dłużnik nie posiada majątku, z którego można dochodzić wierzytelności – w pełnej wysokości, należności, gdy dłużnik – osoba prawna został wykreślony z właściwego rejestru osób prawnych – w pełnej wysokości należności, należności dłużnika nieściągniętych w toku zakończonego postępowania upadłościowego – do wysokości należności

W przypadku braku informacji o sytuacji finansowej i majątkowej dłużnika wysokość odpisu aktualizującego ustala się powyżej roku w wysokości 100 % należności.

Wycenę należności w zakresie odpisów aktualizujących przeprowadza się raz w roku na dzień bilansowy. Wycenę bilansową należności należy zakończyć do ostatniego dnia lutego roku następnego. Należności spłacone po dacie bilansu, a przed terminem ustalenia odpisów aktualizujących, nie podlegają aktualizacji wyceny.

Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych wycenia się według wartości nominalnej.

Walutę obcą wycenia się według kursu średniego danej waluty ustalonego przez Prezesa NBP na ten dzień. W ciągu roku operacje sprzedaży i kupna walut oraz operacje zapłaty należności lub zobowiązań wycenia się po kursie kupna lub sprzedaży banku, z którego usług korzysta jednostka.

Zobowiązania z tytułu dostaw wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty, czyli łącznie z odsetkami naliczonymi na koniec każdego kwartału.

Zobowiązania finansowe wycenia się w kwocie wymagalnej zapłaty tj. wraz z należnymi odsetkami.

Fundusze oraz pozostałe aktywa i pasywa – wg wartości nominalnej.

W jednostce rozliczenia międzyokresowe czynne mają nieistotną wartość i dlatego nie są rozliczane w czasie, lecz od razu powiększają koszty działalności.

Rozliczenia międzyokresowe bierne mają nieistotną wartość i dlatego nie są tworzone - dotyczy to również przyszłych kosztów świadczeń na rzecz pracowników, w szczególności z tytułu nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych, urlopów mających charakter zobowiązań długoterminowych.

5.	inne informacje
	nie dotyczy
II.	Dodatkowe informacje i objaśnienia obejmują w szczególności:
1.	
1.1.	szczegółowy zakres zmian wartości grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, zawierający stan tych aktywów na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu: aktualizacji wartości, nabycia, rozchodu, przemieszczenia wewnętrznego oraz stan końcowy, a dla majątku amortyzowanego - podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji lub umorzenia
	Załącznik tabela nr 1
1.2.	aktualną wartość rynkową środków trwałych, w tym dóbr kultury - o ile jednostka dysponuje takimi informacjami
	brak danych
1.3.	kwotę dokonanych w trakcie roku obrotowego odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych odrębnie dla długoterminowych aktywów niefinansowych oraz długoterminowych aktywów finansowych
	nie dotyczy
1.4.	wartość gruntów użytkowanych w wieczyste
	Nie dotyczy
1.5.	wartość nieamortyzowanych lub nieumarzanych przez jednostkę środków trwałych, używanych na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych umów, w tym z tytułu umów leasingu
	Załącznik tabela nr 2
1.6.	liczbę oraz wartość posiadanych papierów wartościowych, w tym akcji i udziałów oraz

	dłużnych papierów wartościowych
	nie dotyczy
1.7.	dane o odpisach aktualizujących wartość należności, ze wskazaniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec roku obrotowego, z uwzględnieniem należności finansowych jednostek samorządu terytorialnego (stan pożyczek zagrożonych)
	nie dotyczy
1.8.	dane o stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie końcowym
	nie dotyczy
1.9.	podział zobowiązań długoterminowych o pozostałym od dnia bilansowego, przewidywanym umową lub wynikającym z innego tytułu prawnego, okresie spłaty:
a)	powyżej 1 roku do 3 lat
	Pożyczki w WFOŚiGW – 874 588,78 zł Kredyty w bankach – 822 000,00 zł
b)	powyżej 3 do 5 lat
	Kredyty w bankach – 1 000 000,00 zł
c)	powyżej 5 lat
	Kredyty w bankach – 7 466 000,00 zł , obligacje 4 600 000,00 zł.
1.10.	kwotę zobowiązań w sytuacji gdy jednostka kwalifikuje umowy leasingu zgodnie z przepisami podatkowymi (leasing operacyjny), a według przepisów o rachunkowości byłby to leasing finansowy lub zwrotny z podziałem na kwotę zobowiązań z tytułu leasingu finansowego lub leasingu zwrotnego
	nie dotyczy

1.11.	łączną kwotę zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki ze wskazaniem charakteru i formy tych zabezpieczeń
	nie dotyczy
1.12.	łączną kwotę zobowiązań warunkowych, w tym również udzielonych przez jednostkę gwarancji i poręczeń, także wekslowych, niewykazanych w bilansie, ze wskazaniem zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki oraz charakteru i formy tych zabezpieczeń
	nie dotyczy
1.13.	wykaz istotnych pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych, w tym kwotę czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów stanowiących różnicę między wartością otrzymanych finansowych składników aktywów a zobowiązaniem zapłaty za nie
	nie dotyczy
1.14.	łączną kwotę otrzymanych przez jednostkę gwarancji i poręczeń niewykazanych w bilansie
	zabezpieczenie należytego wykonania umowy 704 806,07 zł.
1.15.	kwotę wypłaconych środków pieniężnych na świadczenia pracownicze
	Wydatkowano środki pieniężne na świadczenia pracownicze w kwocie 457 845,62 zł
1.16.	inne informacje
	Nie dotyczy
2.	
2.1.	wysokość odpisów aktualizujących wartość zapasów
	nie dotyczy
2.2.	koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, w tym odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły koszt wytworzenia środków trwałych w budowie w roku obrotowym

	Stan początkowy 995 602,92 zł. zwiększenia 13 836 413,05zł. zmniejszenie 6 254 117,92 zł. stan końcowy 8 577 898,05 zł.
2.3.	kwotę i charakter poszczególnych pozycji przychodów lub kosztów o nadzwyczajnej wartości lub które wystąpiły incydentalnie
	nie dotyczy
2.4.	informację o kwocie należności z tytułu podatków realizowanych przez organy podatkowe podległe ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych wykazywanych w sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych
	nie dotyczy
2.5.	inne informacje
	nie dotyczy
3.	Inne informacje niż wymienione powyżej, jeżeli mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki
	brak danych

**Dane do Informacji
dodatkowej**

Tabela nr 1

Główne składniki aktywów trwałych
(część II, poz. 1.1)

Lp	Tytuł	Nazwa składnika aktywów według układu w bilansie											
		Grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania)	Budynki, lokale	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Kotły i maszyny energetyczne	Maszyny, urządzenia ogólnego zastosowania	Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne	Urządzenia techniczne	Środki transportu	Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenia (w tym dobra kultury)	Razem środki trwałe	Zbiory Biblioteczne	Wartości niematerialne i prawne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Wartość początkowa - stan na 01.01.2019r. RAZEM	6 756 700,74	30 253 728,72	46 916 997,10	59 771,21	1 317 127,41	110 314,17	1 318 265,32	2 430 351,90	5 249 068,44	94 412 325,01	332 277,47	733 433,65
2	Zwiększenia wartości początkowej RAZEM	82 909,86	230 119,11	3 082 036,25	33 917,58	316 555,31	0,00	2 632 747,82	607 291,80	575 581,70	7 561 159,43	33 974,39	2 076,74
	nabycie	0,00	0,00	3 027 396,31	33 917,58	316 555,31	0,00	2 632 747,82	200 859,00	347 141,85	6 558 617,87	33 974,39	300,00
	nieodpłatne otrzymanie UMIG	80 936,51		54 639,94	0,00	0,00	0,00	0,00	219 472,80	10 664,84	365 714,09		0,00
	nieodpłatne otrzymanie Przedszkole Samorz. Narol	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	54 639,94	54 639,94	0,00	0,00
	nieodpłatne otrzymanie ŚDS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	186 960,00	0,00	186 960,00	0,00	0,00
	przemieszczenia wewnętrzne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	163 135,07	163 135,07	0,00	1 776,74
	inne	1 973,35	230 119,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	232 092,46	0,00	0,00
	aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Zmniejszenia wartości początkowej RAZEM	24 319,08	0,00	482 911,83	0,00	0,00	0,00	146 032,44	377 971,60	240 731,07	1 271 966,02	69 524,01	3 164,65

Tabela nr 2 Wartość środków trwałych nieamortyzowane lub nieumarzane przez jednostkę, używane na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych umów (część II, poz. 1.5)

Lp.	Grupa według KŚT	Stan na początek roku obrotowego	Zmiany w trakcie roku obrotowego					Stan na koniec roku obrotowego (3+4-5)				
			Zwiększenia				zmniejszenia					
1	2	3	4				5	6				
2	Urządzenia techniczne i maszyny	73 905,76	0,00				0,00	73 905,76				
3	razem	73 905,76	0,00				0,00	73 905,76				

Tabela Nr 3

Stan odpisów aktualizujących należności budżetowe

	Rodzaj należności	Stan na początek roku obrotowego	Zmiany stanu odpisów w ciągu roku obrotowego					Stan na koniec roku obrotowego
			zwiększenia			wykorzystanie	rozwiązanie	
1	2	3	4			5	6	7
2	podatki od osób fizycznych	0,00						0,00
3	podatki od osób prawnych	0,00						0,00
4	odsetki od podatków	0,00						0,00
5	opłata za gospodarowanie odpadami	1 148,10						1 148,10
6	odsetki od opłaty	196,44						196,44

7	czynsze	45 398,53						45 398,53
8	odsetki od czynszów	0,00						0,00
9	fundusz alimentacyjny	1 491 934,92	187 043,05					1 678 980,97
10	zaliczka alimentacyjna	150 462,90						150 462,90
11	odsetki od funduszu i zaliczki alimentacyjnej	0,00						0,00
12	RAZEM	1 689 140,89	187 043,05			0,00	0,00	1 876 186,94

Małgorzata Ważna
(główny księgowy)

25-05-2020r.
(dzień, miesiąc, rok)

Grzegorz Dominik
(kierownik jednostki)